

SETMANARI CATALA
10 CENTIMS lo número

L'ESTIU

Oh, ditxosa temporada,
bell recreyo de la vista,
que 'ns ensenyas l' escotada
y juguetona banyista,
que á milers los cors conquest
ab sa gracia delicada!

De dijous á dijous

Ja hi som altre cop, al peu del canó, com bons artillers. Per seguir las costums dels richs, encara que no ho siguem, hem volgut donar un vistasso per Espanya y sobre tot per las platxas del nord barrejantnos ab capitalistes y polítichs de talla; mes per aixó no se 'ns han encomanat els diners ni la ciencia.

Res hi han perdut els constants llegidors de LA TOMASA perque plomas mes discretas y ben trem-padas que la nostra han omplenat mentrestant aquestas crónicas, fentlas mes agradosas y mes amenas; per aixó 'ls felicitem, demanantlos perdó per la penitencia que 'ls tornem á imposar, encare qu' estigan nets de culpas.

De l' estada á l' Aragó, res de nou podem contar, mes que l' adelantament que logra la seva capital, Saragossa, que vá prenent totas las trassas d' una ciutat important ahont renaix lo comerç, y l' industria pren gran volada qu' enlayrará mes fort ab l' aprofitament de nombrosa forsa hidràulica que tenen á punt d' enjegar. L' agricultura, ensenya un grau molt adelantat en la cultura Aragonesa, donant goig de mirar sos camps ben conreuhats y las verdas catifas de remolatxa que son sa mellor riquesa.

Entre-mitj de joyas artísticas, qu' ho son en abundó, encara no prou estimadas, hem pogut gaudir á Sant Domingo, un rengle de ben conservats frescos d' en Goya que poden fer honra á qualsevulga Museu. Val la pena de ficars'hi, que no passi algún dia, que com els magnífichs tapissos de la Seo, ne vulgui fer quartos, la clerigalla, que tot ho aca-para.

Madrid, aquest gran poble, resta en soletat espantosa; a l' estiu tothom es fora, polítichs y literats. Alló es un camp perdut y qui té quatre pessetas se las gasta per estiuhejar; es mes, qui no las té las enmatlleja per anar á fer lo senyor y ja 'n poden ser de importants els quefers de aquella gent, tot ho deixan estar; política, art, comerç, etc., etc. Qui 'n tinga mals de cap, que se 'ls passi, y lo govern de la nació, que 's fassi tot sol, que lo primer es viure bé y á gust.

La sortida de 'n Silvela y la pujada á ne 'l poder de 'n Villaverde ab tot lo joch de mans dels nous ministres, es bona mostra de com mana 'l capritxo y de quina manera s' enlayran las milocas políticas. N' hi ha prou ab agafar por, perque guanyin illegalment, actas de diputats á Cortes, uns quants republicans, per determinar que las properas eleccions no las tenen de guanyar de cap manera, ni pel dret ni pe 'l tort... y ja tenim á dalt del candeleró la gent de mes barra en tals materias, y portant lo tinglado electoral per sota má, l' home de mànega mes ampla, lo mes funest per la nostra terra, l' entremaliat y ditxaratxero en Romero Robledo, que semblava com que may mes hi arribaria, encare qu' anés sempre ensenyant las dents.

Donchs si senyors; aquest es lo salvador de la patria y si 'l partit republicá no s' espavila, aquest será qui mogui 'ls daus y 'ls cubilots, perque 's té ben guanyada la fama de destre y de barrut.

¡Electors, á defensars' lo dret!

Aquest hivern, es de pensar que dongui joch, l' Associació d' Autors Espanyols, aquest *trust* format per monopolisar las comedias per tot Espanya, que te á Madrid la residencia y n' es son capítost en Sinesio Delgado.

Ja comensan á mouer polvareda 'ls autors preterits que son molts y en Saint-Aubin, porta la veu en dos ben fets articles de "L' Heraldo" qu' han punxat de valent.

Aquet acaparament, ab ribets d' imposició á las empresas teatrals, no 'ns interessaria gran cosa, sino tingués ressonancia á Barcelona. Prescindint de que 'n resultan afavorits determinats teatros, mentrestant qu' altres s' hi tornan tíschs per poguer funcionar, per mor de las exigencias de la Societat, que 'ls obliga á tractes lleonins, no mes que per reproduhir obras ja avans estrenadas; no anomenant per res, lo cobrar drets de representació, d' altres obras que ja son del públich domini, lo qual en dret no ho poden fer, y es lo desespero de comedians y empresaris; á nosaltres ens cou la qüestió baix lo punt de veure qu' ara, tractan d' ensorrar lo tresor del nostre Teatro Catalá.

Efectivament ágavelladas las obras dels autors mes aplaudits per l' esmentada Societat d' Autors, y gracias que no han pogut coparlas totas, tractan ara de tallar las alas á las empresas regionals, privantlas tant com puguin de representar obras catalanas, si no 'n fan en castellí també, equiparant per primera providencia 'ls drets de representació d' obras escrites en una ó en altra lengua.

Ja l' any passat va haverhi 'ls seus disgustos, ab motiu de las representacions del *Don Juan Tenorio* d' en Zorrilla á n' el Teatro Romea, y es fama qu' aquet any, las volen privar *in totum* com venjansa de la rebequeria Catalanista del Teatro del carrer de l' Hospital, que si no tingués son repertori propi y l' ajuda dels fidels autors, hauria tingut de sucumbir á la forsa per las imposicions madrilenyas.

Nosaltres, anem creyent qu' aquí no surarán "trusts" literaris y qu' aguantant fort, no 'ns faltarán obras per substituhir las castellanas que puguin privar, bé ó malament.

Aquests qüentos antichs y prou sabuts, potser no interesessin á ningú; deu ser temps perdut lo que passém esplicantlos; tant se val... demaném als benévols llegidors, qu' encara no hagin girat full, guardin indulgencia per las nostras caborias.

CALIXTE PI Y XARAU

LA VUYTADA

Aquí en aquet poble mort
no més dém senyals de vida
quan arriba 'l peató
del correu allà á mitjdia,
que li preném de las mans
'ls periódichs que tregina;
puig la sola distracció
qu' aquí á Vilatana *priva*
es llegir de cap á peus
la premsa barcelonina.

Per cert que ja fá un quant temps
que 'l llegirlos fá malicia,
perque portan solament
desgracias, ¡malehits sigan!
com s' l' astre nou sigués,
millor dit, l' estrella fixa
que s' ha fixat al demunt
del nostre cel, y que brilla
ab tres punxas al voltant
que son tres cúas petites.

O sino, anéu reparant
que lo que dich no es mentida:
De la guerra del Marroch
fá temps sols llegim noticias
de caps tallats y ennastats
al cap demunt de las *picas*;
á Servia 's vessá la sang
com ví dolent, aygua ó tinta,
y ara la segona part
que 's posi en planta perilla;
á Macedonia 'l gran (!) Turch
hi ha establert carnicerías
al peu d' un escorxadó,
com si fós en temps d' Atila;
descarrilaments, á dolls;
processos-Humberts, á pilas;
bombas Orsini, en perill;
naufregis, á cada milla;
lo capital y 'l treball
á punt de ferse *xixinas*;
robos á fora y á dins;
incendis de nit y dia
de boscos y de pallers...
y d' amants cors qu' assessinan
(per més que sembli al revés)
de tant y massa qu' estiman;
y ¡apoteosis final
que sols llegirla esgarrifa!

aqueixa boca d' infern
del Vesubi a fá dias
qu' está erupant fo-h y foch
com si obehís la consigna
de repetir la funció
de Pompeya ó Martinica
(Ab lo de *la fi* del mon
are ja hi crech una mica).

De modo, qu' entre tants mals
com á n' el mon fán la *gui?*,
aixís sigan naturals
com artificials no convida
gens llegir tants y tants solts
sense solta, ni alegria;
y aixó fará que potser
(si tals estragos no minvan)
ens darém - com suscriptors -
de baixa qualsevol dia
dels periódichs noticiers
per quins es una delicia
fer viure ab l' «¡ay!» sem ro al cos
als cassadors de noticias,
tot prenent 'l café y llet
antes d' aná á la oficina

Una cosa tinch que dir
á mos lectors, que m' ho dicta
la conciencia que jo tinch,
(qu' es gran, per las que s' estilan)
y es, que aquí, per tants horrors
no 'ns emocioném ni mica;
y la prob la veuréu
á continuació.. ¿Vá? — ¡Vinga!

*
*
*

Acabém de celebrar
la festa ab pau y harmonía,
que ha estat la festa major
¡vatía 'l ret de ta Sila!
millor de tot aquest any,
(lo qual clarament s' explica
perque en aquet poble 'n fém
una y prou durant tres dias.)

Pro aquest any, siga per punt
ab una vila vehina,
siga perque 'ls forasters
ens hem gratat tots l' ermilla,
lo cert es que s' ha llunit

Vilatana ab festas cívicas,
rèligiosas y de *sport*,
que son las festas mes típicas
de las modernas costums
en ciutats, pobles y vilas.

Aquí estavan convidats
ab esamans del *Cacica*
totas las primeras au-
toritats de la provincia;
empró per fatalitat
ó pega ¡malehit siga!
'l Capitá General
per no deixar la familia,
'l Gobernador Civil
perque 'l tren aquí no arriba
y 'l diputat nostre á Corts
perque á Madrid mes li *ura*,
no varen poguer venir
ni ganas) per mes que 's diga
que á Vilatana 'l no haver
pogut venir mes s' ho estiman;
sinó que 'ls van convidar
—lo que 's diu — per cortesia.

Aquell concurs apropiat
á la rassa femenina
va suspendrers' per rahons
francament delicadíssimas
ab l' intent de no ferir
susceptibilitats dignas
que haurian acarreat
malevolensas, intrigas,
odi, enveja y ambicions
entre ellas, las *señoritas*,
qu' estinhejan aquí dalt
fillas d' *uns* de la *malicia*
que *retirats*. cobran sous
de cent pessetas... y mitja.

Ara, fins l' altre dijous;
que ja veuréu com la *pinta*
aquet temps canicular
qu' es un temps ¡malehit siga!
que ns fa anar fa mes d' un mes
—lo que 's diu— sense camisa.

Vilatana 26 Agost 1903

PEPET DEL CARRIL

A E L L A

Quan lo sol de primavera
omplena l' mon d' esplendors
també contemplo els primors
d' un altre sol que 'l supera.

Sol d' un ver amor creixent,
sol que vers l' Empiri avansa

sol que enforteix ma esperansa,
dolsa hermosa, persistent.

¿Qui cantarà sos llahors?
¿Qui sas glorias y grandesas?
si aprop seu son petitesas
las estrellas y las flors.

¡Ay! no olvidis, llum del dia,
qu' aquet sol tan assombrós
es ton rostre pur y hermós
que l' ánima al Cel me guía.

JOSEPH M.ª SENTINELLA

L' un ja está ben maridat,
en *Faunet* busca á una infanta...
y si logra ditxa tanta,
tot á casa haurá quedat,
y 'l pais... ben reventat.

La baixa dels consums

CONSUMOS

Corral

—¿Que 'ls consums baixan?—Es clar!
 com que tant *matute* passa,
 y un hom, per no ferne massa
 ha pres l' acort de callar.

L' ORFEÓ DE SANS

Molt haviam sentit parlar dels avensos que de dia en dia lograva aquest importantíssim Orfeó, pero may hauriam pe sat qu' arrivés á tan elevat grau la cultura artística dels individus que l forman.

Esperonats pe 'l desitj d' informació 'ns presentarem lo dilluns passat en lo «Cassino de Sans» ahont devia donar un escullit concert l' esmentat Orfeó, y á fe de Deu que tingueren ocasió de comprobar las agradosas referencias, que de dita entitat artística teniam rebudas, puig las tres seccions de que consta la mateixa ó sigan de senyoretas, d' homes y de noys, están á altura tant envejable, que poden ja competir ab las de mes fama de las moltas societats d' análoga classe qu' existeixen en lo nostre terrer.

«Pe 'ls camps» «Lo primer poeta» «Lo fill de l' aygua» (estreno) «La filadora» Lo testament d' Amelia» «L' arbre sagrat» «Cansó del mariner» «Sant Ramon» etc., tingueren en l' orfeó de Sans, afortunats intérpretes, que feren fruir de debó á la concurrencia qu' omplenava la sala del Cassino, per sa justesa, per sa afinació, per son conjunt, per sas veus esquisidas y per son preuhat gust artistich.

Aquest notable resultat, es mes digne d' alabansa encare, si's te en compte que l' Orfeó de Sans, compta curt temps de vida, que ha acabat gayre bé ara son periodo de organisació, organisació mes llarga que lo qu' era d' esperar, puig se tingué de lluytar ab la indiferencia que pera una institució purament artística se sentia en una barriada entregada de ple á ple á la activitat fabril ó al treball cotidiá qu' ha d' atendre las necessitats de casi la totalitat dels habitants d' aquell ex-municipi.

Fou precís fer comprendre á n aquella massa treballadora, que dintre l' art trovan repós las fadigas del treball y esplay las ánimas y que la cultura artística contribuehix en bona part á la perfecció de las feynas manuals.

Pero l' exit coroná 'ls esforços de la Comissió organitzadora, y en lo concert musical celebrat lo dilluns darrer, —lo primer qu' ha donat, ab motiu de la festa major de la barriada— varen cullir lo fruyt sahonat eixit de la bona llevar sembrada, no sols la susdita Comissió, sinó també 'l Director de l' Orfeó, qu' ho es lo jove y distingidíssim Mestre D. Estanislau Mateu y Valls, la professora senyoreta Matilde Figueras Trilla, l' auxiliar senyoreta Jacinta Torras, y l' aventatjat professor y sub-director de dita societat coral, D. Miquel Costa.

Llampéchs

No m' abressis tan noya, ni 'm besis,
quant me vols demostrar,
que m' estimas... porque, la teva boca,
fills, no 's pot aguantar...!

T' estimo porque ets tan maca;
t' estimo porque ets tan róssa
t' estimo porque ets tan pura...
iy porque tens bona bossa!

JOSEPH VILÁ ORTONOBES.

LO GENI CAYGUT

Ab lo cervell plé d' idees
y d' entussiasme lo cor,
un jove que 's sent artista
creuha 'l camí del dolor.
Res l' espanta ni detura
lo romiatge qu' ha emprés;
luny, molt lluny ne veu la Gloria
sens lluytà ho estarà mes.
Y ab lo cap seré y altívol
veu las regions de lo sol
aprestantse per la lluyta
animat remonta 'l vol.
De sa pensa fecondanta
ne brollan idees grans,
pensaments qu' el bart escriu
per re limí á sos germans.
Mes lo mon per boig prenentlo
de sas obras s' ha burlat
y per compte de realsarlo
al olvit l' ha soterrat.
¡Pobre artista, caygut gani
qu' en la lluyta colossal
l' han malmés com flor marcida,
qu' arreballa 'l temporal!
Sa carrera triomfanta
s' ha format de desenganys;
té 'l cap jove, mes son cor
ne sent ja 'l pes de los anys
Sa lira sempre inspirada
polsa l' artista eminent,
si lo mon li pren la gloria
no pot robarli 'l talent.
Y de sas cordas xamosas
ván eixint notas vibrants,
son del cor las tristas queixas
qu' es barrejan ab llurs cants.
Y sens desitjá mes gloria
brillant vá á la fosquetat,
aquella encesa lluherna
que tot lo mon ha oblidat.

R. HOMEDES MUNDO

PERQUÈ...

T' estimava ab frenesí
y era l' amor lo meu cel,
quan de tos llavis de mel
ascoltava lo teu sí.

No hi hagué ditxa per mí
que fós tan franca y sincéra
quan ab tanta de manera
etern amor ens juravam
en tant que 'ns petonejavam
en mans de boja fal-lera

Mes avuy s' han desfullat
ja totas mas il-lusions
sols quedan aquells petóns
del recort d' havé estimat.

Y si ja no sento grat
de cumplir mos somnis d' or
no es pas que no tinga cor,
puig qu' ab el cor tot se loga,
es.. per por de tenir sogra
y haver de carregá 'l mort

V. CALDÉS ARÚS

Idili y Tragedia

Feya una nit hermosa: el zénit, tot taxonat d'estrelles que envoltavan á l'astre de la nit feya brillar sa claror platejada pe 'ls vidres de las finestras, comunicant ab sa llum argentada la alegría á las teuladas de las casas, que nits avants restavan totas tristas y foscas.

Trencá el silenci de la nit el lleuger pas d'una marruixa blanca com un glop de llet y ab uns bigotis tan sedosos que feyan endevinar en ella á una d'eixas fadas que forja la gatesca fantasia, que fent brillejar sos ulls plens de passió, mirava á tots indrets ansiosa, com si esperés á algú; després de lo qual y veyent que no estava allí l'objecte per ella esperat s'assentá sobre sas potas traseras y rodejant ab la qua sas altrás devanteras, se quedá mirant fit á fit á la lluna sa eterna confidenta.

La gateta estava enamorada; un gat negre, de faccions hermosas y mascles, era l'objecte de sas *cuitas*, era la meta de las sevas aspiracions. S'conceixeren una nit en que la desgracia els va ajuntar, ¡dixosa nit aquella! quan hi pensavan no podian menos que sentir tristesa y goig á la vegada.

Era una nit en que la Natura descarregava totas sas furias, irada contra 'ls mortals que no volian compendre sas benhauradas bellesas; queya l'aygua á bots y á barrals, els llampechs semblava que 's disputessin el torn pera llesar sos raigs esferhidors, mentres els trons, aixordant ab sas remors implacables se sentían retrunyir al lluny, amenant enfonzar la terra ab son soroll aterrador. La *Perleta* (aixís havian batejat á la gata), estava tota mullada y atuhida en una finestra esperant á que calmés sas iras la Natura, quan de sobte vegé que 's dirigia apressuradament cap abont ella estava, una sombra negra, que de moment la va espantar, pero que un cop se convencé de que era un company seu que buscava xopluch va quedarne sossegada.

Allí varen esplayarse 'ls seus cors, y va dirli el *Ninus*, (nom del gat), entre altrás cosas, qu'era molt desgraciat, puig que á la casa hont estava no mes feyan que amidarli la esquena quan alguna vegada s'atrevia á pendre l'aliment necessari á sa vida y el qual no li donavan.

La *Perleta*, també va confesarli sas desditxas, de qual confessió, va resultar que al serenarse 'l firmament, lliures com els aucells en sas voladas, se n'anessin contents y enamorats á correr per las immensitats *teuladinas*, ab lo desitj de gosar d'una llibertat que 'ls brindava una vida plena d'alegrias y dolcesas.

Després de molt poch temps, nostra marruixa va entrar en una casa que hi havia una velleta, la qual com li professava una estimació molt gran, solia apeixarla molt bè.

Y cada nit, aixís que la campana de la Seu dava las dotze, la nostra gata enamorada sortia á esperar al seu galan al qui cada dia professava mes amor. Ell venia y casi sempre li portava alguna qu'altra lleminadura que havia seqüestrat d'alguna casa...

Després d'un bon ratet que la *Perleta* estava contemplant la blanca forma de la lluna, vegé avansar

apressurat al seu bell *Ninus*. Venia tot cansat y portava á la boca una cuixa de gallina. El *Ninus* saludantla y ab veu flica y melangiosa li digué:

—Per fi, bella *Perleta*, puch tornar á contemplarne ta hermosura; per fi, puch sentir ta dolsa veu que ressona en mas orellas mes tendre y falaguera que la cansó del rossinyol... vina, vina á mos brassos y deixa que per un moment tan sols, n'estrenyi toncos precios en alas de l'amor que tu m'inspiras.

—¡Oh *Ninus* de ma passió!, quan lluny de tu n'estich, no se que sento, puig que res me dona goig: quan la mestressa del peix me dona las tripas, me semblan tan amargas lluny de tu que no puch pas empassármelas; quan me fa festes y petons, sembla que m'oprimeixi ab llastos anguniosos... tan sols vull els abraços, tan sols de tu vull las caricias...

—Repeteix aixó, m'aymada, que quan ho sento, sembla que 'm torni boig de ditxa, y ara, en holocauste al nostre amor, sacrificuém aquesta cuixa de gallina que per tu he pispat d'una minyona y després, alegres y feissos, irèm a fer la digestió per las immensitats de las teuladas...—

Se posaren á menjar; el *Ninus* mirava á la gata gojós y somrient, mentres ella, mirantlo de tant en tant ab ulls d'enamorada, anava destrossant l'obsequi del seu aymador.

Mes tanta ditxa no podia durar, y la sort despiadada cenyint son xorch mantell sobre las testas dels dos enamorats, teu que quan mes entusiasmat estessin en sos coloquis, se tirés al damunt d'ells, sobtadament, un altre gat, que cego d'enveja y de fama pogueu obtenir la cuixa copdiada, armés una lluyta corporal que agafant de descuydat al pobre *Ninus* feu que aquet hi perdés. Ell prou s'esforsava pera vencer contra la iniquitat, ell prou reunia totas sas energias pera pogueu rompre els llastos malvats que l'oprimian, més tot va ser en vá; al contrari després de luyta desesperada lográ l'altre clavar sas urpas criminals á la gorja del infelís, qui caygué quedant ab la vista oberta y banyat en sa propia sanch.

Durant la lluyta, la pobra gata prou cridava desforada pera que vingués algun company á deslliurar á son aymant, mes tot va ser inutil, puig que sos crits se perderen en la buydor, mentres la lluna, amagant son rostre entre 'ls núvols y celatjes semblava que plorés la dissort de la *Perleta*.

* * *

L' auba difumia una claror esmortuhida per la terra, els aucells semblava que en sos nius restessin adormits, puig que no s'oian sos bells cants, un aire gebrat s'escampava pe 'ls espays y una pluja menuda y espessa banyava els dos cosos dels aymants.

La Natura, semblava acompanyar ab son plor, el plor de la *Perleta*, que abraçada fortament al cos del seu amor, y ple de sang son blanch pelatje, llessava marramaus corpreneadors tot y besant el rostre del seu *Ninus*, que ja may mes ¡may mes! tornaria á estimarla, ni podria dirli ben dols y á cau d'orella aquellas paraulas tan bonicas, tan hermosas, las quals la feyan ser felissa.

PEP DEL ALL

El ministre Cobian ja te a punt la gran esquadra pels de Sant Sebastián.

HISENDA
 PROJECTES D'IMPOSTOS
 NOVAS CONTRIBUCIONS

Es un noy l' August Besada capás d' espreme 'l País ab l' última cargolada.

TEATROS

NOVETATS

Ab verbositat verament italiana, lleugeresa de mans y destres dits per l' escamoteitx, va fent sa via per aquest teatro, lo caballer Cesare Watry, que treballa ab gran netedat, fent passar bonas vetlladas á la nombrosa concurrència que l' afavoreix.

La bona dicció y finura, son els distintius d' en Watry, quina gran varietat en els jochs que presenta, fan diferents cada una de las funcions mogudas cada cop per un nou interès. Fora un may acabar, l' explicar aquí fil per randa, no mes que alguns dels jochs de mans que presenta 'l nomenat professor tots ben distrets y originals y per aixó, recomaném com cosa senzilla, que 'l vagin á veurer, que no s' en penedirán de seguir lo consell.

Aquesta setmana ha presentat l' espectacle 'ls «Espectres» sort endemoniada que ni sap un hom com s' ho pot fer pera representar escenas miraculosas, barrallas macábriques, ab tota l' ilusió del natural, bon gust y riquesa.

Lo patinador Mr. Wigo, es una notabilitat en son genre; pero sobretot mereixen l' aplauso de l' auditori els petits ciclistas «The Theon's» dos noyets bufons y simpátichs que fan la mar de entramaliaduras en bicicleta.

TÍVOLI — CIRCO EQUËSTRE

Pera dissapte próxim está anunciada la transformació de teatro en Circo Equèstre ab la companyia equèstre, gimnástica, acrobática y cómica del intelligent empresari Sr. Alegria que per lo numerós personal contractat y que figura en las llistas, es de creure que com anys anteriors obtindrà l' aplauso y favor del públich.

Com á número sensacional y de verdadera atracció figura las focas de Miss Juliette que per la premsa de Madrit (ahont actualment hi treballa) se diu que es lo mes notable que s' ha presentat en aquesta classe d' espectacles.

Augurém á la Empresa Alegria-Elias una notable temporada.

NOU RETIRO

De sensacional espectacle s' anomena lo treball del ciclista Mephisto y en vritat que ho resulta, ja que ab sa pista circular que per rahó científica y matemática es impossible pugui caure quan se trova en lo cim de la mateixa; ab tot, mentres dura son treball (sort qu' es de poch segóns,) la emoció que sofreix l' espectador es sumament extraordinaria.

Com que nostre públich es també aficionat á tot lo que li sembla *suicidich*, ha fet que las funcions Mephisto s' hajin vist concorregudissimas, per lo que s' ha refermat la contracta per set funcions mes que creyém serán altres tants plens.

La empresa Gil y C.^a no 's dorm en sos lloers per lo que en las atraccions femenils hi ha anyadit las germanas Reinas, que son dugas batllarinas de género espanyol y que resultaren no mes que discretas.

En la companyia lírica desde ahir hi figura la simpática Julia Gómez que la concurrència que assisteix á las *soirées* (sic) de la casa, creyém veurá ab agrado.

ONOFRI

Ab éxit extraordinari va estrenarse dissapte passat lo mimo-drama que porta per titol «*La Conquista del Perú*» quins autors Srs. Parcerisas y Fábregas, foren coralment cridats á escena al final del últim acte.

La falla de l' obra s' aparta en gran manera de la historia, ab lo qual lluny de sortirne perjudicada, adquireix molt mes valor, ja que seguint l' historia, no se l' hauria pogut dotar d' aquell final tan hermós en que cau vensuda la maldat poch avants triomfadora. En quant al protagonista 'ns va resultar un Pizarro massa fi, molt diferent del autèntich, encare qu' aixó es degut al poch sentit psicológich dels autors, dada la poca edat que comptan.

Mes, apart aixó, els hi doném un sincer aplauso, y aconsellantlos que segueixin per la via comensada.

Lo desempenyo inmillorable, com es costum á la casa, distingintse 'n Telemaque, l' Otello y 'n Poliuto.

Gran riquesa en trajos y decorat, remarcantse la sala del trono de 'n Carles V., aixís com també l' escena final del primer acte que representa un barco ab tanta perfecció que fins se 'l veu allunyar de terra, fentse 'l públich l' ilusió que 'l vaixell está navegant.

UN COMICH RETIRAT

ESPINAS

Digueume, poderosos de la terra?
¿de qué us serveix tenir tan gran poder
si ab tot y ser t n gran no pot lliurarvos
del ferro ó plom de qualsevol ximplet?

La vida es una carga
que al naixer carreguém
y encare que no puguém
per forsa hem de portarla.

Que tots els extrems se tocan
es una vritat molt certa;
un exemple; el carnaval
sempre 's toca ab la quaresma.

E. REIMBAU PLANAS

¿HO SERAS?

Un bes á tas galtetas
voldria dar,
mes com m' ho privas, Carme,
no ho puch lograr.

Tan senzill qu' es:
si no vols que jo 't besi
,bésam tú, Agnés!

A. RIBAS LL.

CANTARS

Ets bona pentinadora
puig pentinas bons cabells,
pero t' haig de dir traydora
qu' á mi no 'm pendrás lo pel.

AIGUA—FREDA

1

Un paraygua de dos duros

y una sombrilla de tres,

ab una ardentia mirada

deixaren son cor encés.

2

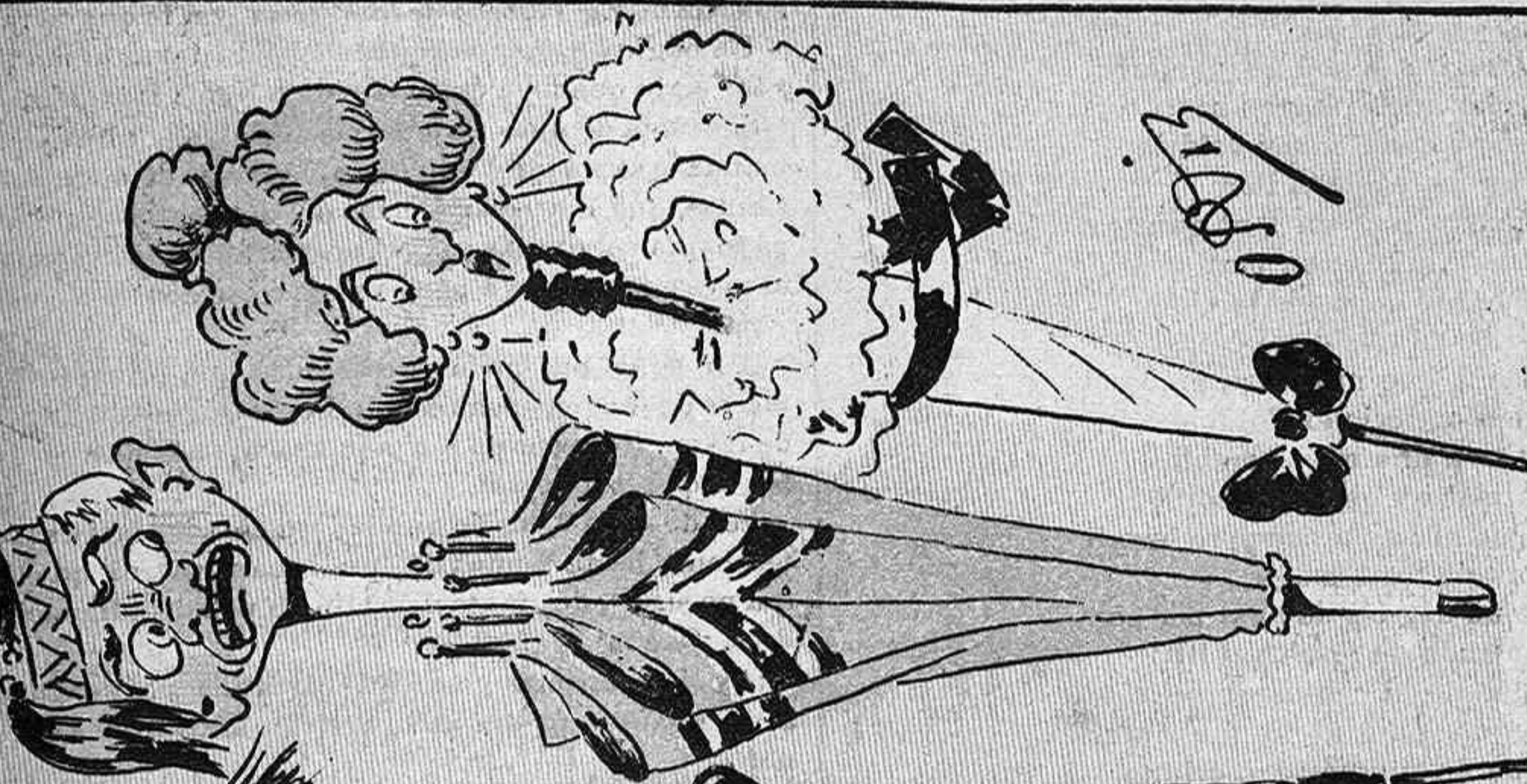

Faltant ella á sos debers,
bojament enamorada,
en un recó dels mes foscós
dongué á n' ell una abraçada.

3

Quan de prompte se 'ls presenta
lo marit ¡un parassoll!
y 'ls dos colomets exclaman
¡Valgans Cristo, quin bunyol!

¡Anar á la torre..!

¿Sortir á fora á estiuejar?
 ¡es clar que m' agradaria!
 però ab condicions; voldria
 sobre tot, cómoda llar.

Que 'ls pagesos fent gatzara
 no 'm j renguessin may *la mida*,
 y que no 'm costés la vida
 casi be 'ls ulls de la cara.

En fi, que ningú 'm prengué
 com á materia explotable,
 (y trová una noya amable
 ben maca y que m' ascoltés).

Que hi hagués sempre burgit
 á tall de festa major,
 que no hagués de anar per por
 á entrada de fosch, ¡al llit!

Que no hi hagues in *graciosos*
 de poble, puig no 'm fan riurer
 y que no tingués d' escriurer
 lo que 'ls formals son . *lariosos*

Que l' *Estat Major* del poble
 desde 'l rectó al secretari)
 en lloch d' esse *autoritari*,
pedant y llanut fos noble,
 condescendent, (ab prudencia)

y que sens hipocresia
 fraternisés ada dia
 ab tothom y ab conciencia.

No 'm plau que la masovera
 tingui canalla.. *mocosa*,
 que 'ls pantalons blancs me 'ls posa
 com un drap de greixonera
 comprench la caló per tots
 de dia, mes á las nits

¡no vull xinxes, ni mosquits,
 grills, granotas, ni gossots!

Que may tingués de menjar
 peix pescat de quinze dias,
 ni altres mil . anomalies
 que á un ¡oblet solen passar.

No vull que en las *excursions*,
 al pagá 'ls *companys* s' *aguintin*
 ¡ni que saltin ni s' espantin
 los *ruchs* de portá á las *fonts*!

Y que si anés de *c. s. vera*
 trovés *ca so*, y no 'm passés
 que totá fós pel pagés.
 que jo li anés al darrera.

Que fos tothom ben persona
 humá y franch, civilísat
 ben amich de 'ls de ciutat
 ¡com d' ells som á Barcelona!

¡Aixís aniria á fora
 á passar l' estiu tranquil!
 mes, contrarietats n' hi ha mil
 que 'm diuen - ¡Xiquet! no es hora.

Y per tenir d' aguantá
 mil rutinas de poblet
 estich milló al meu piset,
 ¡caló! á tot arreu ne fa.

Campanadas

Las ciencias adelantan que es una barbaridad, diu un personatge de *La Verbena de la Poloma*, y á fé que té rahó.

Un enginyer dinamarqués acaba de donar al mon un invent en lo que feya dos ó tres anys venia treballant.

Se tracta de unas tarjetas postals, que pot dirse qu' ellas mateixas se portan l' oli: unas planxetas de metall magnetizadas, que al arribar á mans del destinatari esplican pe a pa lo que vol qui las envia, repetincho tantas vegadas com es necessari, y tant á poch á poch ó tan depressa com se desitja.

A n' aquet pas, no 'ns estranyaria que prompte los empleats de Correus poch escrupulosos tinguessin de cambiar de feyna. Nos referim á n' aquets empleats que 's quedan tot lo que 'ls fa pesa.

Pot donarse 'l cas de quo las esmentadas tarjetas se perfeccionin hasta 'l punt de que, quan vulgui quedárselas qui no siga 'l destinatari, cridin ab veu d' indignació ¡Lladres! ¡Que m' agafan!

¡Ay si las tarjetas postals de cartulina poguessin cridar aixis, quantas qu' ara no hi arriban, arribarian á son destino!

✱

Los escombriayres s' han declarat en *huelga*.

Es la única cosa que 'ns faltava: Morir empestats per las escombrarias.

Respectém las resolucions de tothom, pero considerém qu' aquets simpátichs netejadors d' escombrarias podian esperar á declararse en vaga, al vell mitj del hivern.

Ab las calors qu' ara 'ns ofegan, la resolució dels escombriayres es una acció molt bruta que pot costarnos la vida y hem d' armar contra ells una creuhada.

Nosaltres ja tenim pensat no donarlos *aguinaldo* quan per Nadal nos presentin la décima, á menos que sigui de las fetas á casa.

Ojo por ojo y diente por diente!

✱

Y á proposit dels escombriayres. Diuen que las autoritats pensan sustituirlos en cas de continuar massa la vaga ab polissonts y municipals.

La idea no pot ser mes acertada, porque 'ls primers sent anomenats de la *pudor*, estarán en caràcter aplegant escombrarias, y 'ls segons, ó sigan lo terror de las raspas, los vindrá al pel pogué entrar á las cuynas per donar un pesich ó una abressadota á las maritornes respectivas.

¡Alsa! ¡Que aprofiti!

✱

Diumenge celebraren un meeting en lo teatro Circo Espanyol. bona colla de sorges repatriats.

Alli se sentiren frases fortas, molt fortas; pero s' ha de confessar que foren encara massa fluixas, si 's té en compte qu' aquets desgraciats minyons després d' haver sigut conduhits al *degolladero* ahont experimentaren to;a classe de privacions y vergonyas, no poden ara cobrar la miseria qu' acreditan pera portarse un mos de pa á la boca.

Y dihem nosaltres: ¿no fora millor que 'l Govern en lloch de prepararse pera derrotar bé ó malament als republicans en las próximas eleccions, 's preocupés de donar á n' aquet fadrins qu' exposaren sa vida per la patria, lo que se 'ls hi deu?

¡Aquesta fora pe 'l Govern una gran victoria, mes grossa y duradera que la que puga obtenir en una trampa electoral!

✱

QUIMET DE LAS COPLAS.

CUPÓ PRIMA N.º 91 (1)

Que dona dret á adquirir per

UN RAL

la comedia en un acte y en prosa

Tocats de l' ala

original de D JOAQUIM RIERA

Qual preu e orrent es lo de CUATRE RALS

(1) Caduca als vuyt días ó avans si s' agotan 'ls exemplars.

Diu que 'l Papa está tan afligit perque 'ls turchs han mort alguns centenars de cristians.

Convindria saber si també ho estaria si 'ls cristians haguessin matat als turchs.

Perque totas las religions están conformes en reventar á qui s' aparti de sas doctrinas.

Es un mérit suprimir al *infiel*.

Y tots som infiels pera 'ls que no pensan com nosaltres.

Per aixó aném tan bé 'ls homes.

Del actual Govern á mes de Gabinet d'estiu podria dirsen Consell republicanicida; perque aixís com los gitanos y gitanas - segons en Cervantes—sols vingueren al mon pera ser lladres, en Villaverde y 'ls seus sols pujaren al poder pera fer la santissima als republicans.

Y als arcaldes que responen als desitjos d' aquet Govern los falta temps pera fastidiar als concejals d' ideas republicanas.

Lo de Valladolid després d' haver rebut un telegrama del ministre d' Estat anunciant lo viatge regi, no 'n dongué compte en la sessió del Ajuntament fins que hi hagué majoria de concejals monárquichs, y aixís pogué votarse maco-maco pera rebre'l monarca un crédit de vuyt milduros, sense que 's deixés dir una paraula en contra als concejals republicans los quals abandonaren indignats lo saló.

Aixó proba com anirán las próximas eleccions. No 's perdonarán medis pera reventar als republicans, y luego ja podrá caure 'l Govern, y podrá tornar á la presidencia 'l mosca morta d' en Silvela, que quan te po s' amaga y atia 'ls seus gossos.

Desgraciada de la nació que quan deixa de governarla la cobardia, soporta las arbitrariedades d' un govern *chulapo*!

Teresa y Frederich Humbert han sigut condempnats á una pena ben petita, pero es alló que dihem los catalans: no pot matarse tot lo que es gras.

En lo fons d' aquet procés hi palpitan moltes figuras tan dignas de cástich com los Humbert. Hi ha qui roba ben guardat d' espatllas, y qui 's juga 'l tot pe 'l tot.

Per lo tant, acceptém lo fallo com á bo, y tiremhi un cabàs de serraduras, perque hi ha cosas que com mes se remenan mes poden.

Diuhen de Lleyda que al anarse á celebrar una *becerrada* organizada per la Comisió de firas, lo públich va impedir la lidia.

Calla! Potsé aném civilisantsnos, sense pensarho.

Quina alegria deu haver tingut en Tiberi Avila al enterearse de la actitud del públich de Lleyda.

Perque per e l tot lo del mon se conclou en dos cosas: en suprimir las *corregudas de toros* y en colocar be á son fill.

Alló que deyam de la emigració qu' estava sufrint aquesta ciutat, ha sigut una martingala.

Si bé es cert que emigra molta gent, en compensació no passa dia que no arrivin á nostra ciutat bon numero de forasters pera fixar en ella sa residencia,

Lo que hi ha es qu' aquesta grossa emigració, era un me di pera explicar la enorme baixa dels consums

Per lo tant podem dormir tranquils. Per ara no marxan mes que bona part dels ingressos de Consums, comparantlos ab los d' anys passats.

Aquesta baixa donchs, sols te duas explicacions: que 'ls barcelonins *consumim* menos, ó que algú ó altre *consum* mes.

Siga lo que 's vulga, podem dir que 'ls *consums* nos tenen ben *consumits*.

La setmana passada á Vich, mentres l' ajudant de l' alcaide d' aquella presó passava revista als presos un d' ells va subjertarlo y s' apoderá de las claus del establiment. Los altres presos, ea número de deu, obriren desseguida las portas y fugiren, deixant tancat al ajudant en lo pati qu' ocupavan.

¡Oh, emulació benehida
tu en totas las parts te trovas;
aquets presos de ma vida,
han rebut tots la branzida
del gran Mamed Casanovas!

CORRESPONDENCIA

Peret Gorga; Tot lo de vosté es molt fluix.—Nemessi Girabau; Anirá un epígrama.—Caldés Arús; Id. ¿Perqué...?—Montabliz; L' article es mansoy, y l' assumpto de la poesia molt gastat. De passatemp no 'n publiquem.—Antón Roqueta; Insertarém «Lo pastor y anyoransa».—A. Ribas S.; La poesia estaria bé si no particularisés; lo tret mes que á determinada persona devia dirigirlo al cárrech.—Albert de Vilafranca; Aceptém «Espurnetas d' actualitat»—Platón Peig; no 'ns agrada. Ribas Ll.; Publicarém «Una denuncia» escursada, y «Amor cobart».—C. Branera F; Está ben versificada, pero s' ho pren massa á la valenta.—Branera germans; No marxa.—Noy de las Prunas; Te poch salero.—Sóroma; Va bé.—Joseph Catalá; Anirá «Clar y... vosté», lo del seu amich no 'ns convé.—Estorer de la Ronda; Admés.—Homedes Mundo; Aceptém «Lo geni caygut» y «Confetti».—Manel Castellá; al cove.—Baradat; Lo de vosté també.

LITOGRAFIA BARCELONESA

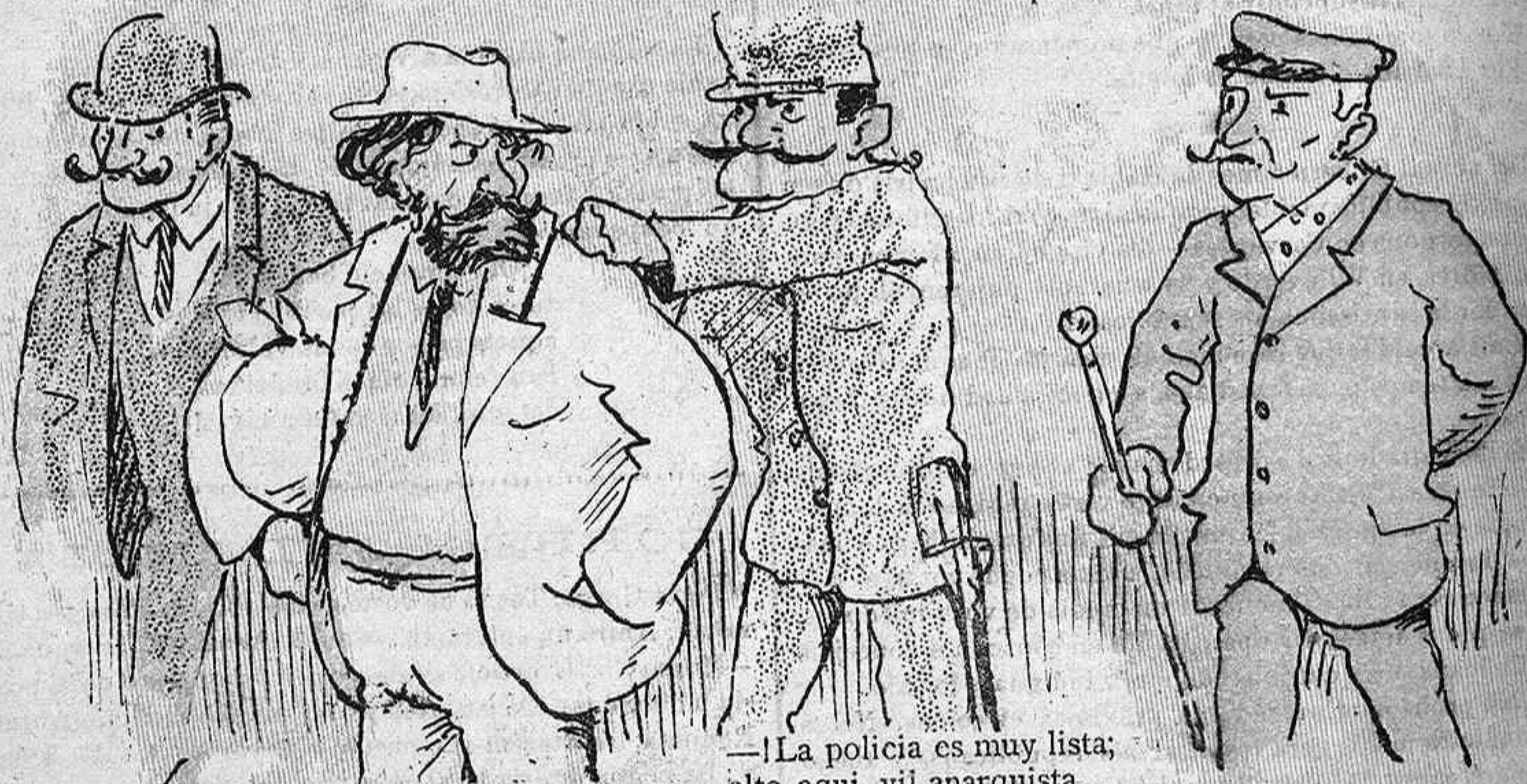
SANT RAMÓN, 6. - BARCELONA

LA TOMASA
La bomba

—¡Oh, la cosa es ben marcada;
porta una bomba tapada!

—¡La policia es muy lista;
alto aqui, vil anarquista

—Pero ¿y esta bomba, pues?
—¡Ah, la bombal... ¡Esta es!

Anglada